

УДК 338.512-048.34:338.432:657.474.57

ОДНОРОГ М.А., канд. екон. наук

Білоцерківський національний аграрний університет

E-mail: Odnorog_BTNAU@ukr.net

СИМОРІЗ О. Г., магістрант

Білоцерківський національний аграрний університет

E-mail: simoroz2024@ukr.net

ОПТИМІЗАЦІЯ ВИТРАТ В АГРОБІЗНЕСІ НА ОСНОВІ КАЛЬКУЛЮВАННЯ ЖИТТЄВОГО ЦИКЛУ

Визначена специфіка і важливість сприйняття та фіксації впливу наслідків витрат, що виникають протягом життєвого циклу товару, а особливо щодо агробізнесу через складність оптимізації витрат у цьому секторі.

Ключові слова: витрати, калькулювання, оптимізація, життєвий цикл, конкурентоспроможність.

Odnoroh M., candidate of Economic Sciences (PhD)

Bila Tserkva National Agrarian University

Simoroz O., masters student

Bila Tserkva National Agrarian University

OPTIMIZATION OF VITRATS IN AGRICULTURAL BUSINESS BASED ON LIFE CYCLE CALCULATION

The specifics and importance of perceiving and recording the impact of the consequences of costs arising during the life cycle of a product, especially in relation to agribusiness due to the complexity of cost optimization in this sector, are determined.

Key words: spending, costing, optimization, life cycle, competitiveness

Оптимізація витрат передбачає докладання зусиль для зменшення значення цільової функції. При цьому необхідно враховувати, що зусилля зі зниження витрат не погіршують якість і функціональність продукції, оскільки вони є важливими елементами конкурентоспроможності продукції та частки ринку. Та обставина, що при цьому необхідно досягти одночасно більшої кількості цілей – лідерства за витратами та відповідної якості продукції з мінімальним впливом на навколишнє середовище, пошук оптимального рішення може ґрунтуватися на багатокритеріальному аналізі. Цей процес включає в себе визначення проблем (контекст прийняття рішення, визначення ключових зацікавлених сторін, визначення ключових стейкхолдерів та їхніх інтересів), структурування проблем та розробку альтернатив критеріїв для їх оцінки, а також оцінку ефективності та ранжування альтернатив з урахуванням кожного з визначених критеріїв, врахування цінностей ключових стейкхолдерів та осіб, які приймають рішення, синтез цінностей та інтересів ключових стейкхолдерів та осіб, які приймають рішення, узагальнення результатів, а також аналіз чутливості результатів до зміни параметрів у моделях. Оптимальним рішенням вважається рішення, яке є максимально добрим або мінімально поганим [1, с. 44].

Значна частиною загальних витрат у традиційних системах калькулювання собівартості у традиційних системах калькулювання залишається невидимою, що позбавляє релевантної інформації осіб, які приймають рішення. Так, наприклад, традиційні системи калькулювання витрат включають прямі витрати, як матеріальні так і трудові, а також непрямі, які розподіляються за відповідними категоріями. Однак непередбачувані витрати, пов'язані з екологічними санкціями та штрафами, а також такими, що виникають у зв'язку з позовами щодо травматизму на виробництві, погіршенням стану довкілля,

навчанням персоналу, встановленням та обслуговуванням систем вимірювання забруднення. Традиційні системи обліку витрат зараховують їх до категорії загальних.

Сільське господарство та пов'язані з ним переробні галузі, безсумнівно, мають значний вплив на навколишнє середовище та суспільство і часто розглядаються як значний фактор погіршення навколишнього середовища, через викиди парникових газів та інші забруднення, які, серед іншого, призводять до зміни клімату. Природні ресурси, особливо земельні та водні, відіграють ключову роль у сільськогосподарському виробництві. Для забезпечення ефективності виробництва необхідно розглядати наслідки використання землі, води та енергії [2, с. 21]. Особливо це пов'язано з тим, що багато ресурсів для сільського господарства зараз використовуються нераціонально. Вплив через призму життєвого циклу можна розглядати на рівні всієї галузі при спостереженні середніх екологічних показників у виробництві окремих товарів, наприклад, в одному регіоні чи країні, або на мікрорівні, коли предмет спостереження це вплив конкретного продукту або технології виробництва на рівні спостережуваної компанії. Йдеться про вплив виробництва та використання/споживання продуктів суспільством і навколишнє середовище – зміна клімату, наявність питної води, зміни якості ґрунту, вплив токсичних речовин на здоров'я людини, вичерпання невідновлюваних ресурсів та інші [3].

З точки зору концепції життєвого циклу продукту можна визначити шість етапів, через які харчові продукти, як ключові сільськогосподарські продукти, мають вплив на безпосереднє та ширше оточення: виробництво та транспортування ресурсів для ферми, вирощування, обробка, розподіл, споживання та управління відходами [4, с. 45]. Слід зазначити, що найбільший ефект досягається на початкових етапах, при будівництві житлових приміщень, виробництві агротехніки та обладнання, підготовки землі, вирощуванні тварин і рослинництва, використанні добрив і пестицидів, споживанні води, палива та ін. Переробка передбачає перетворення сировини, виробленої на фермі в кінцеві харчові продукти. Розподіл стосується транспортування до та після обробки. В фазі споживання, вплив на навколишнє середовище також відображається в супутніх операціях таких як: пакування, зберігання, приготування їжі та виникнення відходів. Нарешті, управління відходами може здійснюватися за допомогою різноманітних технологій – спалювання, виробництво компосту та інші методи.

Керівні принципи визначення екологічного впливу харчових продуктів (їжа та напої) включають: виявлення та аналіз впливу на навколишнє середовище протягом життєвого циклу, визначення значного потенційного впливу життєвого циклу, застосування наукової методології, періодичний огляд впливу на навколишнє середовище в ланцюзі поставок, інформування зрозумілим і порівнянним способом, чітке розуміння рамок та важливість екологічної інформації, забезпечення прозорості інформації, прикладні методології та використання припущення, підтримка інновацій, екологія захисту та обізнаності споживачів.

Облік витрат як важливе джерело інформації має підтримувати менеджмент прийняття рішень з метою забезпечення конкурентоспроможності суб'єктів та уможливлення корпоративного і соціально сталого розвитку. На цей виклик можна дуже успішно відповісти розрахунком витрат за фазами життєвого циклу продукції. Мета заявленої калькуляційної система полягає в оптимізації загальних операційних витрат, що досягається шляхом фіксації та моніторингу додаткових категорій витрат, які не є предметом врахування в звичайних системах обліку. Іншими словами, це означає, що він також включає деякі додаткові аспекти бізнесу, які мають стратегічне значення для суб'єктів агробізнесу, як наприклад вплив продуктів і процесів на суспільство, навколишнє середовище та відповідні зміни клімату. Ця система калькуляції представляє сегмент більш широкого поняття – управління життєвим циклом, який прагне підтримати процес

прийняття рішень і шляхом зусиль для досягнення постійних покращень у виробничому процесі, сприяючи мінімізації негативного впливу на навколишнє середовище і соціально-економічні наслідки, а отже, загальні витрати на ведення бізнесу.

Список використаних джерел:

1. Балковська В.В. Формування стратегічних конкурентних переваг підприємства для забезпечення підвищення конкурентоспроможності. Економіка і суспільство. 2017. № 13. С. 44–50.
2. Костецька Н.І. Класифікація витрат як основа формування стратегії зниження витрат підприємства. Вісник ХНУ. 2015. № 21. С. 21–26.
3. Олійник Т.І., Косенко А.О. Управління виробничим потенціалом підприємства. Електронне наукове фахове видання Ефективна економіка. 2020. № 11.
4. Пелагей О.Р. Класифікація факторів впливу на витрати підприємства. Харківський національний економічний університет імені Сергія Кузнеця. 2018. № 21. С. 45–49.

УДК 336-022.322:004.4'24-057.54

КАЧАН Д.А., канд. екон. наук

Білоцерківський національний аграрний університет, м. Біла Церква, Україна

E-mail: kachan.dmytro@btsau.edu.ua

РОБОТИЗОВАНІ ФІНАНСОВІ РАДНИКИ, ЯК ІНСТРУМЕНТ РОЗВИТКУ СТАЛИХ ФІНАНСІВ

Узагальнено розуміння сутності роботизованих фінансових радників та висвітлено їх роль у сприянні сталому розвитку фінансового сектору. Систематизовано еволюцію та передумови виникнення даної категорії фінансових послуг, висвітлено їх основні функції, а також виділено переваги, недоліки та перспективи розвитку робо-радників.

Ключові слова: Fintech, роботизовані фінансові радники, сталі фінанси, інвестування.

D. Kachan, candidate of Economic Sciences (PhD)

Bila Tserkva National Agrarian University

ROBOTIC FINANCIAL ADVISORS AS A TOOL FOR THE DEVELOPMENT OF SUSTAINABLE FINANCE

The article summarizes the understanding of the essence of robotic financial advisors and highlights their role in promoting the sustainable development of the financial sector. The evolution and prerequisites for the emergence of this category of financial services are systematized, their main functions, advantages, disadvantages and prospects for the development of robo-advisors are highlighted.

Key words: Fintech, robotic financial advisors, sustainable finance, investing

У сучасних умовах відбувається інтенсивне поширення інструментів цифровізації в діяльності фінансових організацій, що істотно змінює надання та доступність фінансових послуг для клієнтів. Серед цифрових інструментів розглянемо роботизованих фінансових радників, які зумовлюють суттєвий прорив у сфері фінансових консультаційних послуг на основі використання інноваційних технологій та штучного інтелекту для